

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foala Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 170 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat“, fără alt adaus la plată.

Foie pentru popor.

Apare JOIA

Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 400 Lei pe an, trimiși în bani țării aceleia în preț de 400 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

Cetățuia

cea mai primejdută.

S'au dus dela noi gazetarii latini veniți din vre-o 10 țări locuite de latini. Și se vede îndată că n'au trecut cu ochii închiși, ci bine aflându-se la unele și la altele, și mai ales privind în trecutul nostru, pentru a ne înțelege starea de azi. Că starea noastră este mai înăpoiată ca a tuturor neamurilor latine. Iar asta trebuie să aibă un înțeles, cu tălc. Și el l'au aflat. L'au mai spus și alții, gazetarii spanioli, dar îl spune iarăși frumos și adevărat, luminatul gazetar francez Iacob Bainville...

Vorbind despre România și poporul latin ce o locnește, spune, că această țară e — „minunea dela garile Dunării“, care de slungul vecurilor și a greutății apăsărilor (robilor), și-a păstrat credința și vigoarea (voinicia) de a fi o ramură desprinsă din lumea spuseană. Ea este *Cetățuia Răsăritului* (așezată aci de ginta latină, pentru a opri valurile barbare), și *anume cea mai primejdută și mai puțin scutită dintre cetățuile de apărare!*..

E România: „Țară, multă vreme călcată în picioare, țară de nenumerate ori jertfită (adecă părăsită de chiar ai săi și lăsată pradă!), țară mucenică în mâna multor rinduri de barbari...“ — Și de aceea e prea de înțeles starea în care se găsește, ba e de mirat că a putut trece prin toate și azi e pe calea unui avânt, a unei înălțări pline de cele mai frumoase nădejdi!..

Alt redactor francez, Paul De-covert dela „Gazette de Lausanne“ scrie:

„Sunt mulți gazetari cari nu cred în minuni.

„Toți însă, câți au luat parte la al 6-lea Congres al Presei latine (la București), se înșopoză în țările lor, al mișii și încredințați, că: *este o minune românească!*“

(Adecă: E o adevărată minune că acest neam, prin câte a trecut, nu a perit, ci încă-l în picioare și pernit pe cale de mare înălțare!..)

Despre M. S. Regina Maria, o scriitoare franceză, Gabriela Re-val, care a fost la Congres, scrie:

„Timpul cât a domnit în această țară, arată munca unei Regine cu adevărat mare, alături de un Rege

care și-a câștigat un loc strălucit în istorie.

„Noi, femeile franceze, să mulțumim Reginei și tuturor femeilor române, cari au fost îngeri păzitori în clipele înalte pentru soldații noștri cari (veniți în România) mureau departe de patrie...“

Parlamentul

s'a deschis Sâmbăta trecută, așa cum vesteam în numărul trecut deschiderea lui. Dela palatul regal a plecat Regența în 2 trăsuri, în cea din față Principele Nicolae cu un adjutant regal, în a doua Patriarbul și d. Buzdugan, — nainte și napoi câte un escadron de escortă regală (călăreți de paradă).

În fața Parlamentului Mesajul Régal (Cavăstul Tronului) l'a citit Principele Nicolae, în numele M. S. Regelui Mihai. Apoi membrii Regenței s'au retras, — și întâiul Ministru a declarat (vestit) lucrările Parlamentului deschise.

Partidul Național-țărănesc n'a luat parte la deschidere, ca semn de nemulțămire cu felul cum a fost ales acest parlament.

După masă s'au ales președinții pentru noua adunare. Au fost aleși tot cei vechi, — cari au vestit ședința (adunarea) viitoare pe Luni.

— Luni s'au ales vicepreședinții și chestorii (păzitorii bunei rînduiri în lăuntrul salei de dezbateri).

— Marți s'au început ședințele cu dezbateri. S'a început luarea în cercetare a alegerilor întregitoare ce s'au făcut în vară. Opoziția atacă vin aceste alegeri.

„Să aruncăm condeiul,

— să luăm spada!“

În Nr. 6, al revistei tinerăști „Pământul Strămoșesc“, dl Corneliu Georgescu (Poiana Sibiliului) scrie un dulos articol cu aduceri aminte din viața de elev de liceu în Liceul de stat din Sibiu, pe vremea Ungurilor. Tinerii de-apropo de profesorii lor, tinerii români se adunau uneori prin asociaziunile pădurilor și acolo cântau în surdă (facet-încet): „Deșteaptă-te Române!“... Și plîngeau de năcoz că ei numai așa în secuns și încet, pot cânta această puternică chemare a sufletului neamului... Iar cu gândul lor erau, tot dincolo, peste hotar, de unde așteptau mântuirea.

Într'un an, câțiva au scos o gazetă, „Izvorul“, în care și-au

cam dat curs simțămintelor... Au pus și o poezie „Cântarea Primăverii“, spunând cum așteptau ei dorita „Primăvară“ și o chemau!

„Te așteptăm, — ziceau ei în versurile lor nevinovate și simțite, — să vii. Dar decă brațul tău nu va scutura apăsătoarele lanțuri — să nu vii! Să rămână în jurul nostru iarnă, precum rece și chinătoare iarnă e în sufletele noastre...“

I-a prins, i-a pedepsit. Pe „câpetenii“ i-au dat afară din școală. Ei au suferit fără murmur... Dar nu peste mult, chemarea lor s'a împlinit. Glasul aramel din trâmbiți, a sunat. Mulți din ei, duși sub steaguri străine, au trecut sub steagul românesc, ca să vie să facă să se îplinească chemarea glasurilor tinere dela Sibiu.

Ca și acei copii buni, dela gazetă „Izvorul“, — cei de azi dela „Pământul Strămoșesc“ vesteac că au un vis, un dor: *apărarea pământului străbunilor de năvălă streină și curățirea lui de lipitori.*

„Pentru împlinirea acestui vis, — încheie dl Corneliu Georgescu, unul din conducătorii gazetei, — *luptăm deocamdată cum putem: cu condeiul, dar așteptăm să sune goarna, să aruncăm condeiul, să luăm spada!*“

La vreme ori prea târziu?

— Ușurări de vamă pe export. —

Guvernul a luat o hotărâre, care poate avea urmări ușurătoare pentru strămtorarea mare de care suferă economia țării noastre de multă vreme:

A hotărât scăderea taxelor de export (de eșit din țară) pentru vite. Scad cu jumătate cât au fost. La vitele mari (afară de cai) s'a scăzut taxa de export dela 2000 Lei la 1000 L. de cap.

La porci dela 300 la 150 Lei.
La oi, dela 100, la 50 Lei.
La berbeci, dela 50, la 25 L.
La bucate (cereale), dela 5000 la 3500 pe vagon.

După acestea se poate, că târgurile de vite să fie iarăși mai vii și economia vor putea vinde mai ușor ca până acum.

Dar, zic unii plugari, — ușurarea ni se face prea târziu. Demult nu am putut vinde, ne-am îngor-dat în datorii prin bănci, înșat acum abia ne mai putem descurca... Ușurarea aceasta trebuia s'o avem din primăvară chiar, — și atunci multe nu erau în viața noastră plugărească, rele cum sunt azi...

O mărturisire

de grea însămnătate.

Unul dintre ziaristii (gazetarii) latini, cari ne-au cercetat țara, trimisul marelui ziar francez „Le Figaro“, a cercetat pe întâiul Ministru al țării și l'a rugat să-l dea unele deslușiri privitoare la politica țării, în starea ei, la legăturile ei cu străinătatea, și altele. Întâiul Ministru i-a răspuns la toate, cu acea cunoștință a lucrurilor, pe care d'ea o poate avea, în scaunul de conducător al politicii, în care stă. Ziaristul francez îl laudă foarte pentru felul împede în care i-a deslușurat înainte toate lucrurile despre cari l'a vorbit.

Ministrul român l'a vorbit despre prezenta României și despre dușmanii ei. Și fiind vorba de aceste, d. Brătianu a spus cu vorba la Rakowsky, zic Ministrul al Rusiei, până ieri la Paris. Și a arătat cine e acest Rakowsky: e Bulgar, pe care România l'a primit în sânul ei, l'a făcut chiar cetățean român, l'a primit în armată, unde a avut gradul de maior... pentru ca la zile grele pentru țară, să și dea pe față sufletul său, de înverșunat dușman al țării care l'a primit și l'a omenit...

Mare slăbiciune a stăpânilor noștri și mărturisesc prin aceasta d. Brătianu, dar pentru aceea nu scoate învățăturile de lipsă din ea! Azi avem o mie sau zece mil de Rakowsky printre noi: între slugașii țării, până sus aproape de scaunele ministeriale!, chiar în armată, și peste tot locul!.. Dar lumea scurt văzătoare nu-i vede, până l'or dovede ei „credința“ lor în zile de primejdie, — cum și-o dovede Rakowsky...

Dar mai însemnată decât aceasta e o altă mărturisire a întâiului-Ministru, făcută tot în legătură cu Rakowsky. Daa a spus:

„Ne-a făcut acest om și ne mai face mult rău, căci ne cunoaște țara (și așa știe cu cine să țină legături ascușe în țară). L'am găsit încălțat pe hârții cu îndrumări pe lângă revoluționarii noștri (cari ar dori să aprindă revoluția în țară, pentru că atunci ar putea fi țara atacată ușor din afară și zdrobită!), — și tot el ține cu bani pe cei ce scot cărți și broșuri (cărțile) despre „dăbătăciile din România“ (ca să ne ponegrească năntea străinătății!..)

Și aci urmează ceea ce dorim noi să scoatem mai ales la iveală: aceea ce dl Brătianu aduce mai departe:

„Bani pentru propaganda sa (alui Rakowsky), nu sunt dați numai de guvernul rusesc, ci de unele societăți evreiești!

Ou acei bani intră în el așfărea și nemulțumirea printre evreii din țară, — care (nemulțumire) nădăjduesc că va înceta și Rakowsky va găsi din ce în ce mai puțini părtași la facerea de rău (complot) printre Evreii bogătași din New-York și alte orașe...

Iată o mărturisire din cele mai grele și însemnate, făcută de înaltul Ministru al țării, care, din scaunul în care stă și în care l-a aduc la cunoștință toate câte le află trimișii țării ori-unde sau Siguranța, — le știe bine pe toate.

Și dânsul spune azi pe față: **Așfărea în străindătate și în țară, prin cărți, foi și prin graiu viu împotriva României și a neamului românesc, e plătită de Jidanii bogătași americani și din alte țări! Că Rakowsky are părtași de fapte rele (complot) în privința asta în jidanii din New-York și din alte orașe!**

Atât am vrut să se știe bine de cetitorii acestor fol. Că o spune omul cu răspundere pentru ce vorbește.

Și acum, băgați de seamă: O samă de fil buni ai neamului, ai țării, știind și ei aceste lucruri, cari nu mai sunt o taină, — se ridică împotriva lor, chiamă pe Românii la apărare împotriva acelu neam viclean și mișel ce ne ponegrește și ne subsapă, — și noi dela aceste fol le stăm în ajutor întru a deschide ochii Românilor asupra acestei primejdii, — și guvernul dlui Brătianu, ca și altele de alfel — iau biclu de foc și pleznesc în cei ce strigă asupra jidanilor... Ba se găsec și între țărani unii, cari cred că prea vorbim mult de lucruri cari — nu-s chiar așa de primejdioase.

Ba, dragi cetitori, nu vorbim cât s'ar cădea despre ei și despre năcazurile și relele și pagubele ce ni-le fac acești ticăloși. Insași d. Brătianu o mărturisește: **„Rakowsky (cu jidanii și cu banii lor) ne-a făcut și ne face încă mult rău!..”** Ca să priceapă și cel mai îndoelnic.

Dar vom arăta încă în alt număr ce a mai spus dl Brătianu în spovedirea sa către fruntașii gazetar francez.

Despărțământul „Astrei” din Orăștie.

În ziua de 16 Oct. a. c., despărțământul Astrei din Orăștie și-a ținut adunarea generală de reconștituire.

Președintele Despărțământului, dl Aron Damian, într'o cuvântare aleasă, arată cum omul, după războiul cel mare, și-a îndreptat pri-

virile spre o cât mai mare îmbogățire, îndepărtându-se cu totul de către dorul dragostei de-apropielui.

Dar această îndepărtare de către binele obșteșc, în timpul din urmă a început să scadă.

Sune că și la despărțământul din Orăștie s'a putut vedea, cum dorul de înalțare nu prea era destul de mare. Din pricina aceasta să vede silit a se retrage.

Adunarea generală stăruie mai, ca să priméască din nou conducerea acestei însoșiri culturale de înaintarea orașelor și satelor, încercându-l de tot sprijinul ei.

În cele din urmă să alege următorul comitet în frunte cu fostul președinte: Președinte Aron Damian, directorul liceului; vicepreședinte, Ioan Ienea protopop; casier Samoilă Clușag, profesor; secretar Nicolae Crețu, directorul școlii primare; controlor I. Clontea, tipograf.

Membrii: Alexandra Herlea, primar, Dr. Solomon, medic, profesorii: I. Romoșan, Victor Iacob și Gh. Tamaș; pretorul plasei Petru Damian, și S. Ștef, meseriaș. Doamnele Dr. Erdelyi, fosta prezidentă a Reuniunii de femei, Ana Ienea și Alexandrina Valpe. Dela noul comitet se așteaptă fapte.

Casierul arată veniturile și cheltuielile de până acum, rămânând un venit de 10 mil lei.

Fondul nemuritorului Aurei Vlăducu se ridică la suma de 90 de mil lei.

La sfârșitul adunării comitetul cel nou, ținând ședință, hotărăște organizarea Cercurilor Culturale în comanele, cari nu-s organizate:

În ziua de 23 Octomvrie vor merge la Berla și Sărăca delegații A. Damian și Dr. Solomon; în Romos și Valdeu d-ului Ienea și V. Iacob; în Mărtinești la 30 Oct. I. Clontea, S. Ștef și N. Crețu.

S'a hotărât ca pe ziua de 13 Nov. a. c. Comitetul să se întrunească din nou, spre a lua cunoștință de cele petrecute în ziua de 23 Octomvrie. N. Cr.

Scrisori dela cei săraci.

Revista (gazeta) „Pământul Strămoșesc” mergea pe numele unui lucrător minier, Axente Poenaru, din Certejul-de-sus (jud. Hunedoare). Minerul a scris revistei să nu i-o mai trimită; fiindcă nu am nici atâta bani ca s'o plătesc pe 3 luni. Și ca s'o trimit napoi, imi pare rău de ea, că am cetit'o”..

„E toamna aci, — spune omul năcăjit, — toată lumea se bucură de ea (de toamnă), căci vin readele de pe întregul an, — dar noi amărății de mineri, nu ne bucurăm, căci vine iarna, și ne lipsesc îmbrăcămintele și încălzimintele, lipsesc și la bieteii copilași cari trebuie mânași la școală!..”

La această mișcătoare spovedanie a unui muncitor român, gazeta adaugă din partea sa:

„Ce cumplită sărăcie și suferință este în adâncul necunoscut al

bietelui popor românesc și în deosebi al Minerilor, cari lucrează sub pământ de dimineața până seara și scot afară dar pentru stăpânului străin, — dar ei n'au pâne și n'au halne pentru copiii lor!..

„E mișcător până în adâncul inimii, ca pe acest pământ încărcat de aur, muncind cu brațele tale din zori și până 'n noapte, să te cutremuri de venirea iernii, că nu vei avea o haină cu care să încălzești chinatul trup al unui copil al tău!..

„O, mineri! O, voi orândișii la muncă silnică pe viață! O, săracilor! În țara asta este tot ce trebuie, dar nu-i dreptate!..

„...Mai suferiți!, — căci nu mai este mult și scarele va lucra și vă va încălzi și pe voi!..” (când se va porni lupta de măturare a streinilor și a nedreptății, ce mai ales prin ei ne vine).

Știri politice

Tare suntem pizmuiți..

Și dacă odată a intrat ura, pizma, în inima lui Barbă-Roșie sau Mare-roșie (zis Rothermere), apoi nu-l mai dă pace. El crede că tot va strica el ceva României (stricăciune spre care năzuiește așa înlocat, îndemnat de frații săi cu pistriul de aici dela noi, pe lângă cei de alurea), și de aceea cearcă mereu. Știe el, că e greu a zărobi o atâncă puternică și mare, dar crede că, lovind și azi și mâne în ea, tot sfărâmi ceva..

Ungurii văzură că dreptatea României nu o poți înfrânge nici cu toți Apponyi puși să lovească în ea, în sfatul Ligii Nașionilor, și ar fi trebuit să scoată o învățătură din asta. Dar nu. Ei se închină mereu lui Rothermere și cred în minzul, pe care le-ar putea face el. Acela la rândul său, se crede și el făcător de minuni și e tot mai strașnic îndemnător al Ungurilor, că — să dea cu capul de perete, da de se întâmplă minunea de a crepa peretele și nu capul lor!..

Asta e politica lui Rothermere, și a Ungurilor în timpul de față. Prin gazetele sale, Rothermere îndeamnă pe Unguri, că la viitorul Mare Sfat al Ligii Nașionilor, ei să ceară nici mai mult nici mai puțin, decât: luarea sub nouă cercetare a păcii încheiate la Trianon între România și Ungaria. Și să ceară ca acea pace, să fi atinsă și să se dea napoi Ungariei, dacă nu mai mult, macar marile orașe dela hotarele țării, ca Timișoara, Aradul, Oradea-mare, Careii-mari, Sătmăru!..

Îl încuragiază cu aceea, că doar și Lloyd George, care el era la putere în Anglia când s'a încheiat aceea pace și a întărit'o — e azi — pe partea Ungariei, — că să i se mai dea ceva napoi!..

Sunt violente zgândăririi politice între două țări vecine, pentru a nu lăsa să trăiască în pace, — căci din frecările între ele, câștigă tot dumnealor cel de o tăiere împrejur cu Rothermere.

Subsăpările politice de feial aceasta, făcute în ascuns și cu viclenie de vulpe, — se vede că au ajuns a prinde ceva și în Italia (21). De aceea foile scriu, că Ministrul român de externe, dl Titulescu, se pregătește să facă o călătorie în Italia, având a cerceta pe Mussolini, pentru a lămuși și încredința pe dictatorul Italiei, că — locul Italiei, în frecarea dintre Ungaria și România, nu poate fi altul decât: de partea României!.. Dl Mussolini ar putea fi și de altă părere?... Te miri ce speculează și acesta, angându-i pe Unguri cu vorbe dulci!..

Popoarele ar dori acum o pace lungă, de 80—100 de ani. Dar „politicii” lor o primejdiesc..

Cine ne află vină

în purtarea cu neamurile streine?

Ungurii, și mari și mici, ne dau zilnic lecții, ba ne iau aspru de obraz, că suntem neîndurați cu minoritarii (neamurile streine), că le cerem prea mult dacă așteptăm dela ei să învețe în școli și românește.

Dar auziți, domnilor dela conducerea acestei țări, ce cere un Ungur binecunoscut ca fruntaș și om cu cuvânt printre politici ungeri. El scrie într'un ziar din Budapesta:

„Dacă te duci la Saroksar, Nagymaros sau Törökbalint (comune aproape de Budapesta), ai crede că te găsești într'un ținut din Germania. Nu ne vorbește decât nemțește!

„E o datorie din cele mai grabnice pentru noi (pentru Maghiari) să ne îngrijim, ca locatarii din împrejurimile Budapestei, să ajungă a fi și după limbă maghiari!

„Dacă vom nesocoti aceasta, vom păcătuși de neiertat împotriva statului nostru!”

Adecă, ce e aci? Ei, Ungurii, au adus, prin vremuri, roitari mari de Nemți, fie din Austria, fie din Germania, și i-au așezat, sate întregi, în jurul Budapestei, — ca să-i fie de folos acesteia, îngrijindu-o cu legume, cu lapte, cu carne, cu tot feial de hrane. Și acela își împitnesc în pace roștii lor, și s'au pusși statului maghiar și nici un cuvânt, decum un deget, n'au ridicat vr'odată împotriva lui. Doar că a-casă, în casele lor, în familiile lor, au rămas cu vorba mamei lor, cea nemțescă.

Și asta n'o poate suferi scriitorul unger. Le strigă: să fiți și după limbă maghiari!

Cui o spune asta? La fiul unui popor pretin ungerilor! Nu unor dușmani! Școlile li-au închis; acela n'au decât școli maghiare, și în școală altă limbă decât cea maghiară nu aud, și ei toți vorbesc ungurește. Dar politicianul maghiar nu le poate ierta că în casă, el iure ei, cu copiii lor, tot mai vorbesc nemțește!

Unde facem noi așa ceva Ungurilor dela noi?

Ungurii nu ne sunt nouă pretini sau ocrotitori cum sunt

Germanii Ungurilor. Totuși nu li-a luat nimenea școlile, ba le plătește statul român; în școli învață în limba lor și cea a statului numai ca a doua limbă, (ca a cincia roată la car).

Totuși ce șberete în lume, că suntem asupritori și răi cu ei! Iar ei, — vezi cele scrise mai sus, — sunt buni! Iată Dumnezeu cu neamurile nemaghiarilor dela ei...

Ascultare de plângeri.

Prefectul județului Târnava Mică face cunoscut, că, în urma ordinului (poruncii) primite dela guvern, a hotărât ținerea de Conferințe (consfătuiri) administrative la scaunul fiecărei plăși din județ, având a lua parte la acelea: Consilierul Agricol, Medical și Veterinarul județean, Revizorul Școlar, Pretorul, Notarul și ceilalți slujbași administratori din plasă, apoi Președintele Federațiilor de bănci și producție.

Conferințele acestea au de scop a se cerceta: cum se aplică legile, a se da îndrumări potrivite cu nevoile (lipsurile, năcazurile) din partea locului, și a se îndrepta lipsurile ce se dovedesc.

Cu acest prilej, acest sfat de deregători, e dator a asculta și a primi plângerile pe care le-ar face locuitorii pentru năcazurile ce le îndură și nedreptățile ce li se fac.

Să știe dar poporul, că acesta e prilej de a-și arăta durerile drepte ce știe că are și nedreptățile ce li se fac.

De aceea fac lucru cuminte țărani din fiecare sat, dacă înainte de acele consfătuiri, se adună ei la sfat în satul lor, cu cărturarilor lor (preoți, învățători și țărani cu carte) și hotărăsc, că ce plângere ar trebui făcută? Ferice de satul în care oamenii nu au de ce se plânge... Dar în toate, năcazurile și nedreptățile sunt multe. Fruntașii satului să chibzuască ce e drept a cere la acele Comisii administrative, să aștepte înainte numai cu plângeri drepte și cu dureri aievea, — dar pe aceea să le spună limpede și hotărât. Să arate de ce nu sporește în bunăstare și în lumină poporul din satul lor?

Pentru-că crâșme în sat sunt două trei, dar bibliotecă cu cărți bune de citit, nu l'nici una...; pentru-că și crâșmele ce sunt în sat și îmbogățesc pe crâșmari, sunt date la streină, nu la Români; pentru-că ori-unde te îndreptezi cu o cerere, dreaptă ca afânta cruce, nu izbutești cu ea, dacă n'ai un „om bun“, un protector, ocrotitor, mijlocitor, care el să facă, ce știe pentru ca cererea să dea naștere... De al nevoie (trebuință) de un car de lemne din pădurea sa chiar, îl plătești cu drumurile pe la oraș, pe la ocolul silvic, până ajungi la „dreptul“ de a-ți aduce acasă. Să se scurteze drumurile oamenilor pe la cele tor feiul de cancelarii, — căci și pentru țărani „tim-pai e ban“ ca și pentru domni, — iar dacă el, țărani, pe lângă timp, care e ban, mai trebuie să-și bată și șerparul pe la cele uși, mai ales pe după uși, pentru a ajunge la un drept al său, care trebuia să-l vie de sine la mână, — asta prâe e prea! — De aceste rele să vă plângeți și de altele ce mai știți).

Statul țărănilor să se adune la un loc și să pună pe hârtie toate

săcăelile ce îndură toate nedreptățile, toate dorințele drepte, cari li ar ușura și lor traiul și puțința de sporire în toate, — dar să aleagă bine: numai ce e drept, după lege și după minte sănătoasă!, — și pe acelea să le înainteze la comisie prin 2-3 fruntași cu vază din sat.

Cu o cale îi rugăm să ne scrie și nouă: ce au cerut și ce li s'a promis (făgăduit) sau li s'a împlinit?

Și acum iacă în cari zile vor avea comisia acolo în județ:

La 26 Oct. în Dicio Sânmărtin.	
„ 27 „ „ Băchnea	
„ 28 „ „ Dumbrăveni	
„ 29 „ „ Valea-Iungă	
„ 30 „ „ Blaj.	

NOUȚĂȚI

Teatrul Național dela București, — la Orăștie. În turneul ce-l face prin Ardeal, o aleasă trupă dela Teatrul Național din București, — va juca Mercurul în 26 Octombrie la Orăștie.

Aviz celor ce doresc o reprezentare dată de artiști de mână 'ntâle.

Ninsoarea s'a lăsat pe munții mai înalți ai țării, ca prevestitoare a iernii, ce se uită la noi deocamdată din vârful de munți, gata a-și întinde aripile albe și a se lăsa pe ele tot mai jos pe poalele munților, până să ne cuprindă și învăluie în ele și pe noi cei din văi și din șesuri.

Ne spărim de această veste, căci prea de vreme ne silește a ne da pe lângă sobe, — iar soba e azi un tovarăș de împreună locuire — prea scump...

Toamnă, toamnă, tu îndulcitoarea și răsplătitoarea trudei de peste an, — mai ține pept vrășmașii tale ce te urmărește (și pe noi ne asuprește mai tare ca pe tine), să mai stea acolo sus pe piscurile Carpaților și n'o lăsa să se coboare încă la noi...

(În 14 Oct. se vestește că a nins și pe la Vatra-Dornii în Bucovina, după-ce încolo pe Carpați a nins aproape pe toate înălțimile!).

Deraiere în gara Sibot. Marți în 18 Oct. dimineața, trenul ce vine dela Cugir la Sibot, a deraiat (a sărit din șine) la intrarea în gară, — nu se știe din a cui vină. Locomotiva a sărit din șine și s'a culcat pe-o parte. Imediat după tender (vagonul de cărbuni) venea un vagon de marfă, zis clasa a 4 a, cu vre-o 15 Români din Cugir și Vinerca în el. Vagonul, spăsat de cele dinapoi, s'a izbit cu partea dinainte în vagonul de cărbuni, și acesta a zădărit vagonul cu călătorii, intrând până la jumătate întrânsul. Spre marea lor noroc — pentru care bieții creștini nu mai știu cum să mulțumească lui Dumnezeu, că numai mâna lui sfântă și nevăzută i-a păzit, — ei se trăsuseră toți în fauda din năpoi al vagonului și acolo stăteau de vorbă. De erau adunați în partea dinainte, pe toți îi rănea greu, pe unii îi și omora.

Trenurile au mai putut trece peste Vinț numai cu întârziere de 4 ore, — până s'a curățit linia de către o echipă trimisă dela Teiuș.

„Calendarul Național“ al „Foi Interesante“ pe care îl scoatem de sub tipar de 16 ani și care în fiecare an are ceva deosebit de frumos și osebuit de alte calendare, — e acum în lucrare și în cele dintâi zile ale lui Noembrie va fi gata. Cei ce prețuiesc aceste foi și sufletul lor, și știți că și în calendar găsiți același suflet sănătos, vederi (chipuri) alese și multe și cetiri plăcute și îmbogățitoare de cunoștințe, — adunați pe cei ce ar dori să aibă acest calendar, scrieți-i pe o listă, și veți cere pentru toți frumosul Calendar dela Orăștie.

În numărul viitor vom arăta cuprinsul lui.

Paralizia de copii, — îngrozitoarea boală, — încă nu s'a stins în țară. În București s'au ivit Sâmbătă în 15 Oct. încă 4 îmbolnăviri noi, — apoi 1 la Arad. Încolo în țară de asemenea s'a ivit chiar și în locuri pe unde nu se sratase.

Grâu de sămânță pentru ținuturile înecate din jud. Arad, s'a aprobat (întărit) de guvern să fie trimis. Deocamdată județul Arad va primi 20 vagoane.

— Atragem laurea aminte a cetitorilor nostri asupra schiței ce publicăm în „Fosta Interesantă“: „Coboară oile de-a munte“ (cum vorbesc clobani), scrisă de dl. Corneliu Georgescu, vrednicul tiner din grupul „Văcărești-Galata“. Cu fiu al comunei Poiana-Sibiului cez cu mulți oieri, cunoaște în amănunte interesanta viață clobănească și o descrie foarte viu și plin de istețe băgări de samă.

Când domnu picher e beat... Nu spunem nimic nou, când spunem, ce au spus atâta binevoitori ai oamenilor, că: mare păcat e beția, că ea e ușa prin care diavolul își trimite pe sgenții săi, să facă din om neom și din cuminte, neban, uneori bun de legat.

Asta s'a văzut săptămâna trecută pe trenul ce venea dela Teiuș spre Simeria.

La Vințul de jos s'a urcat în tren un student, om serios, învățat, pașnic și vrednic; unul din cei mai buni tineri ce avem azi. Bogat în simțăminte alese și în inimă iubitoare de neam, nu e tot atât de bogat și în șerparul deale, și de aceea, deși trecut prin universitate, s'a așezat modest în clasa a III a. Mai purta și costum național, îmbrăcat dară țărănește, căci acești tineri vreau și prin portul lor să arate, că se simt și vreau să rămâie aproape de poporul din care s'au ridicat și pe care îl iubesc atât, — nici nu l'puteai cunoaște că e un domn învățat, ci credeai că e vreun țărăni și dânsul.

Abia s'a pus pe un cap de bancă în tren, iacă, la plecarea trenului intră în vagon domnul Picher dela Târtăria de Jos (sau dela o halită a Târtăriei) beat turtă și urmat de alți doi flăcăi din Târtăria, cu cari se „cinstise“... Dar flăcăii nu erau beți ca „domnu“ picher. Înaintând prin vagon, picherul se împedecă de o lădiță pe care studentul n'avesese unde-o pune și

o lăsesse jos la capătul băncii, — dar pe lângă care putea trece orice om cu capu la loc, în dragă voce.

— A cui îi lada asta, măi? / Întreabă poruncitor „domnu“ picher.

— A mea, — răspunde pașnic studentul.

Și începe picherul a-l dăscăli, că de ce n'a pus-o sus?, — când n'avea unde. „De n'o pui de-aci, și-o zvârl pe fereastră afară!“ Și merge el să deschidă fereastra și să arunce lădița călătorului. Tinerul, foarte mirat, își ține lada și-l spune, cu vorbe bune: Omule, vezi-ți de treabă și dă-mi pace!...

Atunci bețivanul văzând că țărănolul ăsta se împotrivesc mării sale, care e doară „Ceferist“, a sărit la student cu ghiarele oblu în obraz și cum avea unghiile netălate te miri de când, i-a tras vre-o 6-7 zgârieturi zdravene, răzându-l pielea de pe față, și umplându-l de sânge!

Mișelii de feciori cu care beuse, în loc să-l oprească, să-l țină în loc, că el nu erau beți ca el, au sărit și ei la strelnul pe care îl credeau ceva flăcău frate de-al lor (și care, pentru că e frate de-al lor, trebuie bătut și zgâriat!... nu-i așa frumoșilor flăcăi din Târtăria?), și i-au dat și ei câteva loviturii, pentru-că își apărase lada să nu fie dată afară pe fereastră de nebunul! Ba începuseră acum a-l împunge spre ușă, având de gând să-l zvârlie jos din tren!

Un călător a tras repede semnalul de alarmă, trenul s'a oprit. Imediat au venit conductorii și controlorul și au aflat ce e. Au luat pe sus pe bețivan, l'au dus în vagonul de serviciu, i-au dat câteva ca să se trezească. La Târtăria păcătoșii lui ortaci s'au dat jos și au fugit să nu fie prinși. Iar domnul picher a fost dus până la Simeria unde s'a luat proces verbal cu el. Pân'acolo se cam trezise, — mai ales că primise câteva după vrednicie. Aci a aflat că la cine a sărit și ce a făcut, și a început a se ruga de iertare, că-și perde slujba — precum îi spuneau și cei din gară. — și a căzut în genunchi cerându-și iertare. Și sufletul bun al studentului iubitor de popor, fiind însuși ridicat din acest popor, — l'a iertat... Când a văzut asta, nenorocitul bețivan i-a zis: Domnule dragă, dă-mi 20 de palmi, că le vrednicesc și Dumnezeu să-ți dea sănătate și noroc pe unde-i umbra! — Dar cinstitul tiner nu și-a pus mâna pe el, — ci a plăcut.

Iacă cum bețura face din om neom și din om cuminte, un neban bun de legat!

Viza Livretelor și recenzământul meseriașilor, specialiștilor și lucrătorilor specialiști, din partea armatei, se face dela 1 Nov. până la 1. Februarie viitor.

În numărul viitor vom arăta cine sunt datorii a merge pentru viză și unde, în județul Hunedoarei.

Mulțumiri

aducem armătorilor buni cetitori ai foilor noastre, cari s'au străduit a răspândi aceste foi între frații lor țărani, câștigându-ne abonații de probă. Iată numele acestor sămânători de lumină:

Vințan Tadeus din Câmpuri (jud. Putna) ne-a câștigat acolo 16 abonații noi; Gherasim Vlad, din Gurahonț (j. Arad): 7 abonații noi; Ioan Udrea din Crihalma (județul Târnava-mare)

6 abonați; Ioan Tomuța, din Selegeni (j. Arad) 5 abonați; Vasile I. Grecu, Cănești (j. Covurlui) 5 abonați; Andrei Babici, Fersig, 4 abonați; I. Abrudean, în Gastrade, 3 abonați; Nic. Clocan în Eriu-Sâncral, 3 ab.; A. Goga, Inv., Saes, 3 abon.; Aurel Grif, Alecuș, 3 ab.; Partene Ursu, Rădmănești 3 abon.; Vasile G. Pop, Tiha Bărgăului 2 ab.; Romulus Dragoș, Nemeșești, 2 ab.; Petru Ohlocel, Sacul, 2 ab., — iar următorii, trimițând plata pentru toile lor, ni-au trimis și câte un abonat nou lângă dânsii: I. Nemeș Ienea, Bârsa; Anastasia Scrabs, Cires (Bucov.), Teodor Șerb, Acluța, Sim. Burlala, Valea-mare.

Și alții cari ne-au scăpat în graba lucrului.

Tuturor le aducem călduroase mulțumiri, — nu atât pentru câștigul folii de a avea cu 2-5-10 cetitori mai mulți colo și colo, — cât pentru cinstita lor străduință, de a face și pe alții să cetească fol, din cari cred că pot învăța ceva bun, românesc și creștinesc.

Din Basarabia.

Cu ce durere scriem, când nu putem spune un lucru bun despre Basarabia, numai Dumnezeu știe. Și azi iar avem cuvânt de a — nu fi cu voce bună, vorbind despre Basarabia. Iaca de ce:

Gazeta rusească „Besarabskoe Slovo“, ajungând la numărul său 1000, — tipărend adecă 1000 de zile câte o foaie, — și-a sărbătorit „jubileul“, că a ajutat-o norocul ei, să se tipărească atâta timp în — România. Ea spune că e scrisă în „folosul“ României, dar în limba rusească, cu slova rusească și cu bună parte de... duh rusec și încă unul, care se înțelege din numele redactorilor săi. Ea își numește pe acești redactori, dându-le și fotografiile (chipurile), și aceia sunt:

D. Nudermann, M. Ismailow, V. Lukici, L. O. Leibovici, I. E. Șroit, G. E. Reiser, M. Oreșter, D. Remenko, Genrich Bloch, Kalugin, Sadko l...

Destul! Prea destul ca să înțelegeți ce redacție „rumunski“ e aceasta... Doar că director al gazetei, e... dl D. Ciugureanu, un cărturar fruntaș basarabean.

Așadar scoaterea gazetei e faptă și vrednicia acestui domn.

Noi îl înțelegem: Fiindcă lumea cea multă din Basarabia, acum 3 ani, când a început scoaterea gazetei, nu știa încă românește ca să poată ceta o gazetă în această limbă, — d-sa a crezut că slujește românismul tipărend o gazetă în rusește, — dar scriă cu suflet românesc. Asta o înțelegem.

Dar cum poate cineva crede, că acea gazetă are, și duce și în casele cetitorilor săi, suflet românesc, când are numai redactori jidani, despre cari creadă d. Ciugureanu altceva, dar noi știm că ne-ar înghiși într-o lingură de apă.

Și la 3 ani de scoatere a gazetei, sărbezi „jubileu“, fără a avea

și două șire scrise în românește pentru cetitorii tăi cu cap rusec? După 3 ani gazeta trebuia să-și sărbeze „jubileul“ așa, că începe a se scrie românește, — nu tot ca acum 3 ani, sau ca acum 10 ani când erai în Rusia cea mai strânică!

Frații noștri Moldoveni din Basarabia, prin astfel de ținută a fruntașilor lor, sunt ținuți în mare întârziere de contopire în marea românească... Aceia dintre ei, cari înțeleg ce lucru rău e acesta, ar trebui singuri să se ridice și să-l spună, cu toată cinstea și frăția, dlui Ciugureanu:

— Ia mai întoarce-o acum, învățatule al nostru, și pe moldovenesle (românește), că ni-o fi destul cu rusasca asta!

Posta Redacției.

D-sale Vasile Faur, în Laz. Dl C. Breazu a adus pentru dta 100 Lei, din cari 50 Lei s'au pus la anul de față.

D-sale I. N. P., în Blândeana. Dacă la înștințarea ce și s'a făcut, că la câtă dare ești pus, nu ai făcut recurs, sau dacă recursul și s'a respins și darea pusă a rămas astfel întârziată și de instanța a doua de judecată, nu este chip a nu o plăti, nici dacă și s'a pus de 3 ori cât în trecut. Nouă ni s'a pus, de pildă darea de casă, de 6, de 8 și de 9 ori cât trebuia, și dacă la recurs nu s'a scăzut, rămâne să plătim. Dacă nu, ai alte năcazuri, cu execuții și altele.

D-sale Ioan Văleanul, în Râșca, (jud. Fălticeni). La cerere am trimis fol de probă pe adresa de mai sus, dar ne-au venit napol, că suateți mai mulți pe acest nume. În astfel de cazuri, cel ce ne cere fol, să dea și numărul casei și uliței în care stă.

Baie de abori și vană

— în Orăștie. —

Baie de vană se poate avea: în fiecare **Joi, Vineri și Sâmbătă** toată ziua și **Duminecă înainte de amiază!**

Baie de abori pentru Domni: în fiecare **Sâmbătă** după masă.

Baie de abori pentru Dame, se începe **Joi** la 3 Noemvrie, și se poate avea: în fiecare cea dintâi **Joi** după 1 și 15 a fiecărei luni, adecă de 2 ori pe lună. (1200) 1-8

Prăvălie și trafic

cu drept de magazin de sare, cu grădină bună, la loc căutat, — cu venit frumos, — e de dat în arăudă. Informațiuni la:

Văduva N. Miodăuș Pui (jud. Hunedoara). (1202) 1-2

CAUT POST

de Contabil conducător de Cooperativă în comună fruntașă. Sau loc în o comună unde ar trebui neguștor de mărfuri mixte de sine stătător.

George Todor, comerciant în Hunedoara (Str. Prințul Carol, 4). 1198 2-2

Contra Tusei, Catharului, Slăbiciunii de plămâni

prescriu cei mai renumiți Doctori medicamentul:

Sicomalt

Prin întrebuințarea de Sicomalt dispare răgoșeala, se vindecă catharul, se îmbunătățește pofta de mâncare și înfățișarea; pofta de viață și puterea de muncă se întorc iară și sporesc.

Se capătă în toate Farmaciile.

Care și capeti gratis (fără plată) cărticica cu învățătură, — dela:

„GEA“-KRAYER S. A. în Timișoara Nr. 36.

(1195) 1-4

Mare târg de cărți

la Adm. foii „Lumea și Țara“ Cluj, Piața Caza Vodă Nr. 16. Fiecare carte costă numai 7 lei!

Cărți frumoase de patrecanie, tipărite acum întâia oară.

1. Viața și isprăvile fieroase ale tâlharului Niculiță, de Barbu Mătrăgund.
2. Povești și anecdotă de I. Pop-Reteganul.
3. Învățătură mântuitoare împotriva băteii, de N. Jugănar.
4. Drumul dragoatei și al durerii, poveste de Ion Munteanu.
5. O entă și una de ghicituri,

culese de Eugenia Macr. Jugănar.

6. Culese mai frumoase cântec populare din Ardeal și Banat.
  7. Duhul cel rău, o povestire eguditoare din războiu.
  8. Două iubiri, poezii de Radu Margean.
- Spesele de poștă se cuprind în prețul cărților. Cine vrea însă să le capete recomandată, ca să nu se piardă cumva pe poștă, să trimită mai mult cu 10 lei pentru recomandăție. Trimiteți banii înainte, căci ca ramburs nu se trimit. (0) 1-3

OPREAN AUREL PRAVALIE DE MODĂ

A sosit marfă nouă, cu prețuri reduse! Numai calitate bună! (1194) 3-8

FARMACIA VLAD, ORĂȘTIE,

LANGĂ LICEUL „AUREL VLAICU“ atrage luarea aminte on. public din loc și jur, că este înzestrată cu toate solarile de medicamente (leacuri) și preparatele cele mai nouă și renumite!, precum și cu tot soiul de pansamente, parfumerie, săpunuri fine, articoli de gumă, etc. Prețurile cele mai moderate. (1201) 1-10.

Beția

Cine vrea să scape de patima aceasta uricioasă, să întrebuințeze „Antibetismul Vertes“, scutit legal, preparat de mult încercat, care degustă bețivul de beuturi spirituoase. Fiind fără gust, se poate da pătimășului fără știrea sa. Mii și mii de scrisori de recunoștință. 2 flacoane 360 lei prin ramburs.

— Spese postale și ambalaj în regie proprie. — Farmacia la „VULTURUL ALB“ Nr. 33, Lugoj, Banat.

Bolnavii de PLĂMÂNI

astmatici bolnavi de pept scrofuloși anemici săraci de sânge slăbiți

să mult dorita ușurare a suferințelor lor prin Siropul VERTEȘ 4 sticle 540 lei prin ramburs.